

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **Ing. J. S.**, zast. JUDr. Martinem Stehlíkem, advokátem, se sídlem AK Jugoslávská 620/29, Praha 2, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje**, se sídlem Lannova 26, České Budějovice, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 4. 2020, č. j. 57 A 37/2019 – 75, ve znění opravného usnesení ze dne 7. 5. 2020, č. j. 57 A 37/2019 – 82,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 4. 2020, č. j. 57 A 37/2019 – 75, ve znění opravného usnesení ze dne 7. 5. 2020, č. j. 57 A 37/2019 – 82, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta žaloba ve věci nečinnosti žalované při poskytnutí informací k žádostem ze dne 17. 4. 2015 a 26. 4. 2015. Stěžovatelka se žalobou na ochranu proti nečinnosti domáhala, aby soud nařídil žalované vyřídit žádosti o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále „zákon o informacích“).

[2] Stěžovatelka dne 17. 4. 2015 požádala, aby byla žalovanou vyrozuměna o všech učiněných opatřeních ke spisu č. j. KRPC -142381-3/ČJ – 2014 - 020081 (dne 21. 7. 2014 a 28. 8. 2014 podala stěžovatelka trestní oznámení č. 1 a č. 2 a dodatek č. 1 – zaslání důkazů k trestnímu oznámení z 21. 7. 2014 na fyzickou osobu podnikatele v souvislosti s přijetím

dotace z ROP NUTS II Jihozápad, dále na neznámé pachatele – zaměstnance Úřadu Regionální rady regionu soudržnosti Jihozápad, a na obchodní společnost jakožto zhotovitele prací týkajících se dotačních titulů). Vyrozuměním ze dne 22. 4. 2015, č. j. KRPC – 142381 - 20/ČJ – 2014 – 020081, ji žalovaná informovala o stavu řízení, o tom, že dosud nezajistila veškeré podklady a že po skončení šetření bude v souladu s příslušným ustanovením trestního řádu o věci vyrozuměna. Stěžovatelka podala druhou žádost, neboť dle jejího přesvědčení jí požadované informace nebyly poskytnuty. Na tu žalovaná opět reagovala vyrozuměním ze dne 7. 5. 2015, č. j. KRPC-142381-23/ČJ-2014-020081. Postup žalované následně stěžovatelka napadla stížností dle § 16a zákona o informacích u Ministerstva vnitra, v níž namítala, že žalovaná nerespektovala příkaz ministerstva žalované informace poskytnout.

[3] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka nejprve žalovala rozhodnutí ministerstva u Městského soudu v Praze, je v soudním spise obsaženo vyjádření Ministerstva vnitra k podané žalobě. V tomto vyjádření se mimo jiné konstatuje, že ještě před doručením rozhodnutí ministerstva stěžovatelce žalovaná (jako povinný subjekt) její žádost ze dne 26. 4. 2015 vyřídila, a to vyrozuměním ze dne 14. 8. 2015, č. j. KRPC - 142381 - 39/ČJ – 2014 - 020081, jež jí bylo doručeno dne 21. 8. 2015. V tomto vyrozumění žalovaná popsala dosud provedené úkony a sdělila zjištění, ke kterým provedené úkony vedly. Ministerstvo vnitra mělo tímto vyrozuměním napadené rozhodnutí ministerstva za splněné; současně doplnilo, že stěžovatelka podala dne 24. 8. 2015 další žádost o poskytnutí informace a o zaslání všech listinných a elektronických dokumentů týkajících se prověřování jejích trestních oznámení; na tuto žádost žalovaná reagovala přípisem ze dne 10. 9. 2015 a v souladu s trestním řádem umožnila stěžovatelce nahlédnutí do spisu, přičemž stěžovatelka této možnosti nevyužila.

[4] V žalobě stěžovatelka uvedla, že tvrzení ministerstva o vyřízení žádosti považuje za účelově manipulativní, neboť požadované informace poskytnuty nebyly a žalovaná nepostupovala podle zákona o informacích; vyrozuměním vystaveným dle § 158 odst. 2 trestního řádu nelze splnit jinou povinnost podle jiného právního předpisu, v tomto případě povinnost vyřídit žádost o poskytnutí informace podle zákona o informacích.

[5] Krajský soud se zabýval obsahem vyrozumění žalované ze dne 14. 8. 2015, č. j. KRPC-142381 - 39/ČJ – 2014 - 020081, které bylo stěžovatelce doručeno dne 21. 8. 2015; tímto vyrozuměním byla informována o učiněných opatřeních a šetřeních, která byla k jejím trestním oznámením orgány činnými v trestním řízení učiněna. Krajský soud poukázal na to, že stěžovatelka se v žádosti ze dne 26. 4. 2015 domáhala odpovědi na otázky: „(1) Jaké konkrétní úkony byly provedeny doposud dle § 158 odst. 1 trestního řádu k ověření, zda je dáno podezření z trestného činu, a tedy i důvody pro zahájení trestního řízení na základě trestního oznámení č. 1 a č. 2 ze dne 21. 7. 2014 včetně dodatku č. 1 – důkazy k trestnímu oznámení č. 1 ze dne 28. 8. 2014?; (2) Jaká konkrétní zjištění byla ověřována dle bodu 1) zjištěna doposud?“ Žalovaná stěžovatelku informovala o tom, že v rámci provedených šetření a opatření byli vyslechnuti příslušní pracovníci Úřadu Regionální rady regionu soudržnosti Jihozápad, dále byla zajištěna dokumentace týkající se daných projektů, byly vyžádány informace a související dokumentace od České televize a informace a související dokumentace od jiných útvarů Policie ČR. Dále byl vyslechnut příslušný zastupitel městysu Strážný, byly zajištěny relevantní dokumenty k předmětné

pokračování

zakázce a byly vyžádány informace a související dokumenty z Městského úřadu Vimperk. Rovněž byla vyslechnuta fyzická osoba, proti které trestní oznámení stěžovatelky směřovalo, přičemž bylo vyhodnoceno, že ve věci se nejedná o podezření z trestného činu a podání stěžovatelky bylo odloženo bez dalších opatření.

[6] Krajský soud dospěl k závěru, že poskytnutým vyrozuměním byly stěžovatelce podány informace na veškeré jí požadované otázky, a uzavřel, že žalovaná ve věci nebyla nečinná, neboť stěžovatelce poskytla odpovědi na všechny otázky, které ve své žádosti žalované položila; obsah vyrozumění ze dne 14. 8. 2015 dle krajského soudu plně reaguje na požadované informace; žalobu proto zamítl.

[7] V kasační stěžovatelka nejprve popisuje sled skutkových okolností od podání trestního oznámení, dále uvádí, že dne 13. 10. 2014 byla žalovanou vyrozuměna o probíhajícím šetření s tím, že po jeho skončení bude o výsledku vyrozuměna; vzhledem k tomu, že neobdržela o probíhajícím šetření žádnou informaci po více než půl roku, podala dne 17. 4. 2015 v souladu se zákonem o informacích žádost o poskytnutí informace o stavu věci a o vyrozumění o všech učiněných opatřeních. Stěžovatelka dále uvádí, že byla ze strany žalované sdělením ze dne 22. 4. 2015 vyrozuměna mimo jiné o tom, že zákon o informacích se na ni nevztahuje s odkazem na § 2 odst. 3 zákona o informacích, a že o trestním řízení žalovaná informace neposkytne, neboť se řídí speciální zákonnou úpravou, tj. trestním řádem. Stěžovatelka s tímto závěrem nesouhlasila, neboť § 11 odst. 4 písm. a) zákona o informacích uvádí výjimku z poskytování informací u probíhajícího trestního řízení, a to pokud by její poskytnutí ohrozilo či zmařilo účel trestního řízení, zejména zajištění práva na spravedlivý proces; z toho dovozuje, že v ostatních případech zákon o informacích se na trestní řízení vztahuje a žalovaná je povinna dle něho postupovat a informace poskytnout (nebo odmítnout). Vzhledem k tomu, že žalovaná se zjevně nehodlala řídit zákonem o informacích, ačkoliv tak jiné policejní útvary běžně dle zjištění stěžovatelky činily, podala stěžovatelka k Ministerstvu vnitra stížnost dle § 16a odst. 1 písm. b) zákona o informacích, neboť nejenže jí nebyla poskytnuta informace, ale nebylo vydáno ani rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Ministerstvo vnitra rozhodlo dne 18. 8. 2015 tak, že dle § 16a odst. 6 písm. b) zákona o informacích přikázalo žalované, aby žádost o poskytnutí informace vyřídila ve lhůtě 15 dnů s tím, že má postupovat dle zákona o informacích, tedy měla informaci poskytnout nebo vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Ministerstvo vnitra dále žalovanou informovalo, že odůvodněním případného odmítnutí žádosti nemůže být jen odkaz na ustanovení jakéhokoliv zákona a ani nelze pouze citovat výjimku v § 11 odst. 4 zákona o informacích, tedy že by mohl být účel trestního řízení zmařen, ale musí být odůvodněna tzv. naléhavá společenská potřeba, kterou nadřízený orgán žalované neshledal. Ministerstvo vnitra dále žalovanou informovalo, že její právní názor o nepůsobnosti zákona o informacích na trestní řízení je zásadně nesprávný a odporuje i judikatuře správních soudů. Žalovaná již na rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 18. 8. 2015, č. j. MV – 91184 - 4/KM - 2015, nijak nereagovala, tedy považovala zjevně své vyrozumění z 14. 8. 2015 za postačující, byť jej poskytla v souvislosti s uložením podání dle trestního řádu, nikoliv na základě rozhodnutí nadřízeného orgánu dle zákona o informacích.

[8] Stěžovatelka uvádí, že ještě před podáním správní žaloby a v průběhu řízení o správní žalobě se marně pokoušela požadované informace domoci tím, že požádala žádostí

ze dne 24. 8. 2015 dle zákona o informacích o zaslání kopií dokumentů ze spisu, přičemž žalovaná, nyní již po znalosti rozhodnutí nadřízeného orgánu ze dne 18. 8. 2015, o působnosti zákona o informacích na trestní řízení, nadále odmítala jeho působnost akceptovat; dle sdělení ze dne 10. 9. 2015 žádost vyhodnotila jako žádost o nahlédnutí do spisu s tím, že se stěžovatelka může spojit ohledně nahlédnutí s komisařem. Vzhledem k tomu, že bylo stěžovatelce vyrozuměním žalované ze dne 22. 4. 2015 již dříve sděleno, že nemá žádné procesní postavení v trestní věci, tedy se obávala, že by jí stejně nebyl celý spis zpřístupněn, a vzhledem k tomu, že žalovaná vytrvale odmítala působnost zákona o informacích, podala dne 17. 10. 2015 stížnost k Ministerstvu vnitra na pokračující protiprávní jednání žalované a nerespektování rozhodnutí nadřízeného orgánu o působnosti zákona o informacích. K překvapení stěžovatelky však Ministerstvo vnitra zcela změnilo svůj postoj a v rozhodnutí ze dne 25. 11. 2015 potvrdilo postup žalované s tím, že žalovaná správně vyhodnotila podání dle obsahu jako žádost o nahlédnutí do spisu dle trestního řádu, který má v tomto směru komplexní úpravu a bylo by neúčelné žádost vyřizovat formálně dle zákona o informacích, jakož by bylo neúčelné žádost dle tohoto zákona odmítnout. Ministerstvo vnitra na podporu svého rozhodnutí odkázalo na zcela nepřiléhavou judikaturu správních soudů postavenou na zcela odlišných a specifických skutkových okolnostech, kdy však v případě jednoho rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 3 As 13/2007, paradoxně zaznívá opak, neboť v něm je řečeno, že *„skutečnost, že správní orgány nepovažovaly žalobce v daných případech za osobu, jež by byla oprávněna k nahlédnutí do správního spisu a k pořizování výpisů z tohoto spisu, tedy vůbec neznamená, že by byla vyloučena možnost požádat o poskytnutí informací (včetně poskytnutí kopií příslušných listin ve spise se nacházejících) dle zákona o svobodném přístupu k informacím. Obě úpravy vedle sebe stojí, neboť upravují odlišné situace, a to pro odlišný okruh oprávněných osob. Ti, kdo náleží do okruhu osob vymezených v § 23 správního řádu, mají nárok na v zásadě neomezený přístup do správního spisu, což ovšem nevylučuje obecné ústavní právo na přístup k informacím z tohoto spisu, které svědčí za podmínek upravených zákonem o svobodném přístupu k informacím každé fyzické či právnické osobě (§ 3 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím). Toto právo na informace ovšem může být, na rozdíl od práva účastníka řízení či jiné oprávněné osoby dle § 23 správního řádu, zcela nebo zčásti omezeno, a to z důvodů zákonem o svobodném přístupu k informacím vymezených, v takovém případě ovšem platí, tak jako u každé jiné žádosti o informace, povinnost správního orgánu vydat o odepření těchto informací správní rozhodnutí, v němž budou tyto důvody konkrétně uvedeny“*. Překvapivost tohoto rozhodnutí pak byla podtržena tím, že Ministerstvo vnitra posoudilo i zpětně jednání žalované při vyřizování žádostí stěžovatelky jako řádné s tím, že žalovaná postupovala údajně v souladu se zákonem o informacích, ačkoliv v dřívějším rozhodnutí konstatovalo pravý opak.

[9] Stěžovatelka poukazuje na to, že opakovaně i v žalobě nesouhlasila s tím, že by vyrozuměním žalované ze dne 14. 8. 2015 byla její žádost o poskytnutí informací, vyřízena a namítala, že ostatně ani nedostala všechny požadované informace a její žádost ani nebyla vyřízena formálně dle zákona o informacích, přičemž nelze postupovat dle jiného právního předpisu.

[10] Dle stěžovatelky krajský soud dospěl zcela k nesprávnému závěru, pokud v bodu 28 uvedl: *„Ze spisu krajský soud naznal, že žalobkyně byla ke každé své žádosti žalovaným vyrozuměna o tom, že ve věci nebyly k danému okamžiku zajištěny veškeré podklady potřebné*

pokračování

pro rozhodnutí v rámci trestního řízení, že šetření případu pokračuje a po ukončení šetření bude žalobkyně vyrozuměna ve smyslu § 158 odst. 2 trestního řádu. Tato vyrozumění je třeba podle obsahu chápat jako podání informací žalobkyni o stavu řízení.“ Rovněž tak cituje bod 29 napadeného rozsudku. Dle stěžovatelky se jí požadovaných informací v plném rozsahu nedostalo a tento závěr krajského soudu je nesprávný a nevychází z řádně zjištěného stavu věci.

[11] Stěžovatelka namítá, že ve vyrozumění ze dne 14. 8. 2015, z něhož krajský soud vycházel, žalovaná totiž uvedla pouze demonstrativní výčet úkonů, které v souvislosti s prověřováním trestních oznámení učinila, což vyplývá i ze samotného znění vyrozumění: „*V rámci potřebných šetření a opatření, **mimo jiného**, byli vyslechnuti příslušní pracovníci Úřadu Regionální rady regionu soudržnosti Jihozápad, byla zajištěna dokumentace týkající se daných projektů, byly vyžádány informace a související dokumenty od České televize, byly vyžádány informace a související dokumenty ze spisových materiálů vedených jinými útvary Policie České republiky v téže věci, byl vyslechnut příslušný zastupitel městysu Strážný, byly zajištěny relevantní dokumenty k dané zakázce, byly vyžádány informace a související dokumenty z Městského úřadu Vimperk, byl vyslechnut Zdeněk Kutil, přičemž bylo zjištěno, že ve věci nejde o podezření z trestného činu“.* Pokud tedy „mimo jiného“ byly provedeny ve vyrozumění vyjmenovávané vyšetřovací úkony, pak byly vedle těchto vyjmenovaných úkonů logicky provedeny i jiné úkony, avšak informace o nich nebyla stěžovatelce poskytnuta. Demonstrativním výčtem provedených úkonů tak nedošlo k vyřízení žádosti stěžovatelky o sdělení provedených konkrétních úkonů.

[12] Stěžovatelka dodává, že žalovaná se s ohledem na formulaci otázek a žádosti ani nemohla důvodně domnívat, že stěžovatelka nežádala poskytnutí informace o všech provedených úkonech, ale pouze o demonstrativní výčet. Je zřejmé, že stěžovatelce dle jejích žádostí šlo o poskytnutí informace o všech provedených úkonech, aby si mohla ověřit, že žalovaná vyřizuje její trestní oznámení důkladně dle trestního řádu. Stěžovatelku například v demonstrativním výčtu provedených úkonů zarazilo, že v něm nebylo uvedeno, zda byl vyslechnut druhý z jednatelů společnosti GSI INVEST s.r.o., proti které také bylo trestní oznámení směřováno, paní Jolana Kutilová, zda byly vyžádány doklady od společnosti Městské služby Vimperk s.r.o. s ohledem na podezřelou fakturaci atd. Také z těchto důvodů stěžovatelka trvá na tom, aby jí byly informace poskytnuty v plném rozsahu, nikoliv pouze demonstrativní výčet toho, co žalovaná sama chtěla sdělit, čímž nedošlo k řádnému vyřízení jejích žádostí dle zákona o informacích. Pokud žalovaná nechtěla určité informace poskytnout a uvedla tak pouze některé, měla dle § 15 odst. 1 zákona o informacích rozhodnout o odmítnutí části žádosti.

[13] Stěžovatelka dále nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že k vyřízení žádosti dle zákona o informacích mohlo dojít i formálně vyrozuměním žalované dle trestního řádu, k čemuž soud dospěl posouzením obsahu žádosti stěžovatelky. Stěžovatelka je toho názoru, že povinné subjekty dle zákona o informacích nemohou vyřizovat žádosti podané dle tohoto zákona podle jiného právního předpisu a jejich vyřízení nemůže být posuzováno materiálně dle obsahu. Posuzování podání materiálně dle obsahu obecně právní předpisy upravují výlučně ve prospěch účastníků řízení, a to z důvodu, aby nebyly z nedostatku právního vzdělání zkráceny na svých procesních právech. Naopak právní předpisy u jednání orgánů veřejné moci kladou důraz na formální stránku, neboť orgány

veřejné moci musejí být dostatečně kompetentní jednat formálně správně, a to z důvodu právní jistoty a dobré víry účastníků, z čeho následně plynou obecné právní principy zákonného postupu orgánů veřejné moci a presumpce správnosti veřejnoprávních aktů. Současně jsou i v tomto případě použitelné obecné správní zásady dle § 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a sice povinnost postupovat zákonně, šetření oprávněných zájmů osob, služba veřejnosti, poskytování přiměřeného poučení, umožnění uplatňovat procesní práva. Pokud by správní orgán vyřizoval věci libovolně dle právního předpisu, který by si zvolil, docházelo by k zásadní újmě účastníků a zkrácení jejich procesních práv. Účastník řízení musí mít právní jistotu v režimu jakého právního předpisu je jeho věc řešena a jaká má procesní práva a povinnosti. V důsledku vadného postupu žalované, která žádosti stěžovatelky namísto dle zákona o informacích vyřizovala vytrvale dle trestního řádu, se stěžovatelce nedostávalo např. nezbytného poučení o opravných prostředcích, resp. byla v nejistotě, jakým právním předpisem se má vlastně řídit.

[14] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na své vyjádření k žalobě a navrhla kasační stížnost zamítnout.

[15] Nejvyšší správní soud po konstatování včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení, přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů, které stěžovatelka v kasační stížnosti uplatnila, současně zkoumal, zda netrpí vadami, k nimž by byl povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[16] Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatnila důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. K posouzení věci předeštlá zásadní otázky, a to, zda žalovaná je povinna postupovat při vyřízení její žádosti v intencích zákona o informacích, resp. je povinna požadované informace poskytnout, a dále, zda o její žádosti bylo rozhodnuto zákonným způsobem a zda byl poskytnutým vyrozuměním ze strany žalované vyčerpán celý obsah žádosti.

[17] Nejvyšší správní soud musí především konstatovat nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, která je založena dílem na nedostatcích skutkových důvodů, resp. pro vady skutkových zjištění, o které soud své rozhodovací důvody opírá, a dílem na právním hodnocení.

[18] Jak uvedl zdejší soud v rozsudku ze dne 17. 6. 2010, č. j. 1 As 28/2010 - 86, publ. pod č. 2128/2010 Sb. NSS, je třeba důsledně odlišovat případy, kdy se při poskytování informací vůbec nepostupuje dle zákona o informacích, neboť se postupuje podle zvláštního zákona (§ 2 odst. 3 zákona o informacích), a případy, kdy se postupuje podle zákona o informacích a zvláštní zákon obsahuje pouze některé zvláštní normy. První okruh případů představuje např. nahlížení do spisu ve správním řízení, které je komplexně upraveno podle § 38 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

(viz detailně např. rozsudek NSS ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 As 38/2007 - 78). Zvláštní zákon, aby byl vskutku zvláštním zákonem, musí poskytování informací upravit komplexně (srov. text § 2 odst. 3 zákona o informacích). Druhý okruh případů zahrnuje poskytování informací o probíhajícím trestním řízení, jak je upraveno v § 11 odst. 4 písm. a) zákona o informacích a § 8a trestního řádu.

pokračování

[19] Ustanovení § 65 trestního řádu ve spojení s § 2 odst. 3 zákona o informacích vylučuje aplikaci tohoto zákona v situaci, kdy se určitá osoba domáhá nahlédnutí do trestního spisu. Nahlédnout do trestního spisu lze toliko v režimu § 65 trestního řádu, nikoliv v režimu zákona o informacích. Požadavek komplexnosti úpravy splňuje toliko institut nahlížení do spisu podle § 65 trestního řádu, nikoliv ovšem § 8a trestního řádu. Ustanovení § 65 trestního řádu totiž upravuje jak okruh osob, jimž právo nahlížet do spisu svědčí (odst. 1), tak práva spojená s nahlížením do spisu (odst. 1 a odst. 5), postup v situacích, kdy je nahlížení do spisu odepřeno (odst. 2) atd. Z uvedeného je patrné, že § 65 zakotvuje natolik komplexní postup při poskytování informací, že je podřaditelný pod § 2 odst. 3 zákona o informacích (srov. též Rothanzl, L. In Furek, A. – Rothanzl, L. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde, 2010, s. 286). Ostatně zákon o informacích počínaje účinností novely č. 61/2006 Sb. poskytnutí požadované informace formou nahlédnutí do (správního, soudního či jiného) spisu vůbec nezná. Nahlížení do spisu jako speciální forma seznámení se s informacemi ve spise je proto zásadně vyhrazeno toliko účastníkům řízení, resp. osobám, které osvědčí právní zájem, a je upraveno jednotlivými procesními řády.

[20] Trestní řád neobsahuje natolik komplexní úpravu týkající se poskytování informací, aby mohl být zvláštním právním předpisem ve smyslu § 2 odst. 3 zákona o informacích, jenž by vylučoval možnost domáhat se poskytnutí informací podle tohoto zákona. Podle § 8a odst. 3 trestního řádu orgány činné v trestním řízení informují o své činnosti veřejnost poskytováním informací veřejným sdělovacím prostředkům. Jak již uvedl ke vztahu informačního zákona a trestního řádu Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 2 As 38/2007 – 78, trestní řád v § 8a neobsahuje komplexní úpravu týkající se poskytování informací. Ustanovení § 8a trestního řádu nelze vykládat tak, že vylučuje poskytování informací o probíhajícím trestním řízení jinou formou než poskytováním informací veřejným sdělovacím prostředkům ve smyslu § 8a odst. 3. Doktrína k tomu obdobně poukazuje na to, že § 8a trestního řádu upravuje speciální důvody, pro něž orgány činné v trestním řízení neposkytnou informace o své činnosti, ačkoliv při vyřizování žádosti o poskytnutí informace postupují dle zákona o informacích (viz též Rothanzl, L. In Furek, A. – Rothanzl, L. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde, 2010, s. 287).

[21] Podle § 158 odst. 2 trestního řádu *„oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinen přijímat státní zástupce a policejní orgán. Přitom je povinen oznamovatele poučit o odpovědnosti za vědomě nepravdivé údaje, a pokud o to oznamovatel požádá, do jednoho měsíce od oznámení jej vyrozumět o učiněných opatřeních.“*

[22] Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že k vyřízení její žádosti dle zákona o informacích mohlo dojít i formálně vyrozuměním žalované dle § 158 trestního řádu, k čemuž soud dospěl prostým posouzením obsahu žádosti stěžovatelky. Nejvyšší správní soud zde shodně se stěžovatelkou konstatuje, že povinné subjekty dle zákona o informacích nemohou vyřizovat žádosti podané výslovně dle tohoto zákona podle jiného právního předpisu a jejich vyřízení nemůže být posuzováno materiálně dle obsahu. Především smysl a účel obou právních norem je odlišný. V případě § 158 trestního řádu má oznamovatel právo na to, aby se dozvěděl, jaký výsledek v konečném důsledku jeho oznámení mělo, resp., jaká opatření byla učiněna. Naopak zákon o informacích je obecnou

právní normou, která zajišťuje právo veřejnosti na informace, které mají k dispozici povinné subjekty. Ústavně zaručené právo na informace je politickým právem a je nadřazeno činnosti orgánů veřejné moci, neboť vyšší informovanost veřejnosti o činnosti státního aparátu přispívá ke kontrole veřejné moci a měla by zvyšovat důvěru občanů v efektivitu a hospodárnost její činnosti (srov. rozsudek NSS ze dne 16. 3. 2010, č. j. 1 As 97/2009 – 119). V posuzovaném případě krajský soud podřadil žádost o informaci pod § 158 odst. 2 trestního řádu, aniž by se jakkoliv zabýval smyslem citovaného ustanovení, resp. obou právních norem.

[23] Ačkoliv existuje speciální úprava vyrozumění oznamovatele trestných činů o učiněných opatřeních orgánem činným v trestním řízení, není tímto vyloučeno, aby se kdokoli domáhal poskytnutí informací z trestního řízení žádostí podle zákona o informacích. Právo na poskytnutí informací je limitováno v § 11 odst. 6 uvedeného zákona, podle kterého *povinný subjekt neposkytne informaci o činnosti orgánů činných v trestním řízení nebo bezpečnostních sborů, která se týká předcházení, vyhledávání, odhalování nebo stíhání trestné činnosti nebo ochrany bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku, pokud by její poskytnutí ohrozilo práva třetích osob anebo schopnost orgánů veřejné moci předcházet trestné činnosti, vyhledávat nebo odhalovat trestnou činnost, stíhat trestné činy nebo zajišťovat veřejný pořádek a bezpečnost České republiky*. Krajský soud dospěl k závěru, že pokud tedy žadatel požádá o poskytnutí informací podle zákona o informacích týkajících se trestního řízení nebo fáze, která trestnímu řízení bezprostředně předchází a realizuje se podle zákona o policii, případně podle jiných právních předpisů, má povinný subjekt nejprve zkoumat případné ohrožení účelu trestního řízení a fáze tomuto řízení předcházející a následně má posoudit, zda žádosti o informace lze vyhovět, či nikoliv. Krajský soud tudíž na jednu stranu presumoval možnost podání žádosti o poskytnutí informací v režimu zákona o informacích, na stranu druhou však zcela rezignoval na to, zda žalovaná odůvodnila, či vůbec zkoumala možné ohrožení veřejného zájmu v dané věci, resp. zmaření účelu trestního řízení, pro které by bylo lze informace neposkytnout. Krajský soud tedy jakkoli výše uvedenou povinnost žalované přdestřel, vůbec tuto otázku dále nezkoumal, neboť ve svých konečných úvahách nakonec dospěl k závěru, že žádosti stěžovatelky bylo vyhověno, byť jiným způsobem. Nelze přitom ani pominout, že ze spisu (Městského soudu v Praze), z něhož krajský soud vycházel, vyplývá, že samotné ministerstvo rozhodlo dne 18. 8. 2015 tak, že dle § 16a odst. 6 písm. b) zákona o informacích přikázalo žalované, aby žádost o poskytnutí informace vyřídila ve lhůtě 15 dnů, s tím, že má postupovat dle zákona o informacích, tedy měla informaci poskytnout nebo vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti; mimo jiné žalovanou informovalo, že odůvodněním případného odmítnutí žádosti nemůže být jen odkaz na ustanovení jakéhokoli zákona a ani nelze pouze citovat výjimku v § 11 odst. 4 zákona o informacích, tedy že by mohl být účel trestního řízení zmařen, ale musí být odůvodněna tzv. naléhavá společenská potřeba, *kteou nadřizený orgán žalované neshledal*. Úvahy krajského soudu tak nelze označit než za nekonzistentní a nepřezkoumatelné, když na stranu jednu soud presumuje působnost zákona o informacích (a povinnost žalované zkoumat důvody pro případné odmítnutí informace), následně však aprobejuje postup žalované, která dle zákona o informacích de facto nepostupuje.

[24] Nejvyšší správní soud v této souvislosti považuje za vhodné poukázat na rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 3. 2010, č. j. 1 As 97/2009 – 119, v němž soud konstatoval:

pokračování

„Pokud nemůže být poskytnutím informace cíl trestního řízení zmařen nebo obrožen, povinný subjekt informaci poskytne, neboť neexistuje důvod jejího dalšího utajení (...) Pojem probíhající trestní řízení je tedy nutné vykládat restriktivně a vycházet z užšího pojetí trestního řízení, jež zpravidla lze chápat jako trestní stíhání končící pravomocným odsouzením pachatele trestného činu nebo jiným rozhodnutím ve věci samé.“

[25] Nejvyšší správní soud konstatuje, že není pochyb o tom, že stěžovatelka podala žádost výslovně dle zákona o informacích, dle uvedeného zákona (§ 16a) podala rovněž námitky, přičemž ministerstvo o nich v tomto režimu rozhodovalo a přikázalo v režimu zákona o informacích žalované informace poskytnout. Názorový posun ministerstva (nadto nikterak zdůvodněný), který akceptoval krajský soud, není pro posouzení nyní přezkoumávané věci (zda byla, či nadále je žalovaná nečinná, či zda po právu odmítla poskytnout informace, a nebo veškeré informace poskytla, přičemž postupovala zákonným způsobem), relevantní. Není zřejmé, na základě jakých úvah a podkladů ve spise krajský soud (krom stanoviska ministerstva v jiném soudním řízení) dospěl k závěru, že žalovaná informace v požadovaném rozsahu a požadovaným způsobem, tj. dle zákona o informacích, poskytla.

[26] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 4. 2017, č. j. 4 As 12/2017-21, konstatoval: *„Při posuzování nečinnosti jsou v této souvislosti možné tři alternativy: (1) Povinný orgán poskytne všechny informace, čímž žádost vyřídí a není nečinný; (2) povinný orgán vydá rozhodnutí o odmítnutí či částečném odmítnutí poskytnutí informací [§ 14 odst. 5 písm. b), popř. § 15 zákona č. 106/1999 Sb.], anebo žádost odloží [§ 14 odst. 5 písm. a) a c), popř. § 17 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb.], což také vylučuje nezákonnou nečinnost; anebo (3) povinný orgán v zákonem předepsané lhůtě neposkytne veškeré informace ani o žádosti zákonem předepsaným způsobem nerozhodne, a stane se tak nečinným.“* V projednávané věci žalovaná zcela zjevně nepostupovala ani dle první nebo druhé varianty, neposkytla v zákonem předepsané lhůtě veškeré informace ani o žádosti zákonem předepsaným způsobem nerozhodla, tedy se tak stala nečinnou.

[27] Nejvyšší správní soud podotýká, že i kdyby se žalovaná, potažmo krajský soud domnívaly, že žalovaná „materiálně“ požadované informace poskytla (což však stěžovatelka stran jejich úplnosti činí sporným), měla žalovaná postupovat v režimu zákona o informacích. Bezvadnost vyřízení žádosti o poskytnutí informace záleží obecně na posouzení žadatelů a jejich zvážení využití opravných prostředků. Případné neformální vyřízení věci by snad bylo možné tolerovat u zcela jednoduché žádosti o poskytnutí informace týkající se např. jedné informace, avšak takový postup nelze akceptovat u žádosti o poskytnutí informace, kde rozsah poskytnuté informace není a nemůže být předem znám, kdy si tedy ani povinná osoba nemůže být zcela jista, zda žádost vyřídila v plném rozsahu.

[28] Nejvyšší správní soud konstatuje, že pokud krajský soud aproboval postup žalované s tím, že i když nedošlo k vyřízení žádosti stěžovatelky formálně dle zákona o informacích, tak se jí nakonec informace dostalo jinak, resp. že vyrozumění žalované, kterého se stěžovatelce dostalo v režimu § 158 odst. 2 trestního řádu, je třeba podle obsahu chápat jako podání informací stěžovatelce o stavu řízení, nelze takový závěr akceptovat. Takovýto přístup především otevírá pro povinné osoby značný prostor k libovůli a zkrácení

procesních práv žadatelů v důsledku nejistoty, v režimu jakého právního předpisu se věc vyřizuje. Žalovaná, jakožto povinná osoba nemůže např. presumovat, že žádost vyřídila zcela bezvadně a není důvodu proti způsobu vyřízení se bránit (není tedy ani třeba poučení o možných opravných prostředcích).

[29] Pokud tedy krajský soud v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že má za to, že vyrozumění dle trestního řádu je třeba podle obsahu chápat jako podání informací o stavu řízení s tím, že se pak zabýval obsahem vyrozumění žalované ze dne 14. 8. 2015, byl jeho postup nesprávný, a pokud vůbec připustil možnost vyřízení žádosti o poskytnutí informace jiným způsobem než dle zákona o informacích, jedná se o podstatnou vadu řízení, pro kterou nezbyvá, než rozsudek krajského soudu dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušit.

[30] Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud pochybil, dospěl-li k závěru, že žalovaná nebyla nečinná, a žalobu zamítl z důvodu vydání stanoviska ministerstva a vyrozumění žalované dle § 158 odst. 2 trestního řádu a dále se nezabýval výše uvedenými okolnostmi, které jsou pro posouzení důvodnosti nečinnostní žaloby rozhodné.

[31] Povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit je jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1

Ústavy), jehož cílem je mimo jiné vyloučit libovůli při rozhodování. To potvrzuje i navazující judikatura Ústavního soudu, např. nález ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, č. 64/2007 Sb. ÚS, v němž Ústavní soud vyslovil, že „*odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena*“. (srov. též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[32] V novém rozhodnutí je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku; rozhodne v něm současně o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti touto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. ledna 2022

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu